

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสงคราม” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองและปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคและการตัดสินใจซื้อนมถั่วเหลืองของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีขั้นตอนและวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population & Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)
4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือประชากรทั้งชายและหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม สำรวจเมื่อปี 2548 มีจำนวนทั้งสิ้น 134,174 คน แบ่งเป็นเพศชาย 65,144 คน เพศหญิง 69,030 คน (ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรสงคราม)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทราบจำนวนประชากรในการศึกษา จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณหาจากสูตรของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
	E	=	ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

โดยกรณีนี้ต้องการระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 5% หรือ 0.05 โดยข้อมูลสถิติจำนวนประชากรของจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี 2548 มีทั้งสิ้น 134,174 คน

แทนค่าสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{134,174}{1 + (134,174) (0.05)^2}$$

$$n = 399$$

สรุป ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย = 399 คน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองของประชากรในจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนั้นประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือประชากรในจังหวัดสมุทรสงครามโดยจังหวัดสมุทรสงครามมีการแบ่งออกเป็น 3 อำเภอ (39 ตำบล) ผู้วิจัยจึงเลือกการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) คือจากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอนั้น ๆ ทั้ง 3 อำเภอในจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อให้การสุ่มตัวอย่างเป็นไปอย่างรอบครอบและได้ตัวแทนประชากรที่ดีที่สุดโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรในจังหวัด

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากรใน	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (จำนวนคน)
		อำเภอ (จำนวนคน)		
1	อำเภอเมือง	66,501	49.56	198
2	อำเภออัมพวา	42,508	31.68	127
3	อำเภอบางคนที	25,165	18.76	75
รวม		134,174	100	400

ที่มา : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2547) รายงานสถิติจังหวัดสมุทรสงคราม กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.2.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ในแต่ละพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ได้จำนวนประชากรเท่ากับสัดส่วนที่คำนวณได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือซึ่งช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีแนวทางการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามและสำนวนภาษาของข้อความ

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงให้ชัดเจนก่อนนำไปทดลอง

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองจำนวน 50 ตัวอย่าง เพื่อนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)

คำถามที่ใช้ในการออกแบบสอบถามมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ลักษณะให้เลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมโดยทั่วไปของการบริโภคนมถั่วเหลือง ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ลักษณะให้เลือกตอบ (Check List) จำนวน 9 ข้อ ประเด็นของคำถามจะครอบคลุมพฤติกรรมผู้บริโภค (6 W 1 H)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองพร้อมดื่ม ลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์
- ด้านราคา
- ด้านการจัดจำหน่าย
- ด้านการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้บริโภคต้องการให้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับสำหรับผู้ไม่เคยบริโภคนมถั่วเหลืองพร้อมดื่ม เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดลักษณะให้เลือกตอบ (Check List) จำนวน 3 ข้อ และคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 2 ข้อ เกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่บริโภค และโอกาสบริโภคในอนาคต

2.2 การคำนวณทางสถิติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เริ่มดำเนินการในช่วง เดือน มิถุนายน 2548 เป็นต้นมา แหล่งรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น

3.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์พร้อมอธิบายเกี่ยวกับวิธีการกรอกแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายจำนวนกลุ่มตัวอย่างไว้ 400 ตัวอย่าง แต่เตรียมแบบสอบถามทั้งสิ้น 450 ชุด สำรองไว้เพื่อป้องกันแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์และแปลผลในขั้นตอนต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มีการบันทึกรวบรวมไว้แล้วในอดีต จากหนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร งานวิจัย งานศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ บทความทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บภาคสนามจะนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistic Package For Social Science) ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาเข้ารหัส (Coding Sheet)
3. นำข้อมูลบันทึกลงในคอมพิวเตอร์
4. เขียนคำสั่งการใช้โปรแกรม
5. ประมวลผลและนำผลจากการประมวลผลมาวิเคราะห์ นำเสนอเป็นผลงานวิจัย

สถิติที่ใช้ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการทางสถิติ แยกเป็น 2 ลักษณะคือ

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

4.1.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคนมถั่วเหลือง ใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละเพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น

4.1.3 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมถั่วเหลือง มีมาตราวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ หาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวนของลำดับความสำคัญของปัจจัย เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น

กำหนดให้ระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

สำคัญมากที่สุด	มีค่า	5	คะแนน
สำคัญมาก	มีค่า	4	คะแนน
สำคัญปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
สำคัญน้อย	มีค่า	2	คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์เฉลี่ยระดับความคิดเห็นของส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองของประชากรในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถกำหนดได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	=	สำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	=	สำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	=	สำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	=	สำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	=	สำคัญน้อยที่สุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.2.1 ใช้สถิติ Chi – Square สำหรับทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการบริโภคนมถั่วเหลืองเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัติส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.2 ใช้สถิติ T-Test สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาด เปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระ หรือกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม

4.2.3 ใช้สถิติ F-Test โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) สำหรับทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยส่วนประสมการตลาดเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระ หรือกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่ม โดยกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ใช้การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher Least Significant Difference)